رئیس کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده از اما و اگرهای افزایش جمعیت می گوید

۵ سال فرصت برای فرار از پیری جمعیت



گزارش روز



ملیحه جهانبخش
روزنامه نگار

از بهمن ماه سال گذشته سلسله گزارش هایی با محوریت جوانی جمعیت در همین صفحه منتشر شده است. در گزارشی، پدران ومادران از کم‌وکیف مشوق های فرزندآوری سخن گفتند. در گزارش دیگری زوج های نابارور از وعده های مسئولان که گاه پوشالی بود، گله کردند و... . در این سلسله گزارش ها با انبوهی از سؤال های بی جواب روبه رو شدیم که برای پاسخ های آن ها بعد از کلی پیگیری سرانجام با امیرحسین بانکی پور، رئیس کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده، ارتباط گرفتیم و در یکی از سفرهای کاری اش به مشهد با او گفت‌وگو کردیم. سونامی پیری جمعیت بحرانی است که در سال های آینده ممکن است اتفاق بیفتد، اما به دلیل ملموس نبودن، اهمیتش نادیده گرفته شده است. اگر درک درستی از این بحران نداشته باشیم، آسیب های جبران ناپذیری در بسیاری از ابعاد جامعه رقم خواهد خورد. ۲۴ مهر ۱۴۰۰ بود که قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده مجلس شورای اسلامی تصویب شد تا تدبیری اندیشیده شود؛ قانونی که با طرح ها و برنامه های تشویقی و حمایتی قرار بود مشکلات و موانع موجود در مسیر جوانی جمعیت را از سر راه بردارد، اما با همراهی نکردن برخی دستگاه های دولتی، به نظر می رسد تا اجرای همه جانبه آن هنوز فاصله زیادی وجود دارد.

به نظر شما قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت تا چه اندازه در جامعه تبیین شده است؟

تا کنون رهبر معظم انقلاب درباره هیچ قانون و سیاستی تعبیر قانون و سیاست حیاتی را به‌کار نبرده‌اند، درحالی‌که درباره قانون جوانی جمعیت هر دو تعبیر را به‌کار برده‌اند. ما باید این حیاتی بودن را درک کنیم. اصلی‌ترین مانع قانون جوانی جمعیت این است که مسئولان، مدیران و نخبگان رسانه‌ها با وجود اینکه افزایش جمعیت را پدیده مثبتی می‌دانند، متوجه این بحران نیستند که ممکن است در آینده نه چندان دور اتفاق بیفتد. بحران‌های دیگر وقتی رخ می‌دهد، می‌توان کاری کرد، اما اگر بحران پیری اتفاق بیفتد، تا ۱۵۰ سال بعد نمی‌توان از آن نجات پیدا کرد.

برای نجات از این بحران چقدر فرصت داریم؟

برای این جلوگیری فقط پنج سال فرصت داریم و بهترین راه پیشگیری است. اگر در این پنج سال طبق فرمایش رهبر معظم انقلاب به نرخ باروری ۲٫۵ نرسیم، بی شک در سیاه‌چاله پیری جمعیت می افتیم. این نرخ ۲٫۵ مسئله مهمی است. در سال های گذشته نرخ باروری‌مان کاهشی بوده است. حالا نه تنها نباید بگذاریم کمتر شود، بلکه باید به نرخ ۲٫۵ هم برسیم. کار خیلی بزرگی است و باید این را بفهمیم که چه بحران سختی در پیش داریم.

در مصاحبه هایی که با بعضی پدران و مادران مشهدی داشتیم، بیشتر از اجرانشدن قانون جوانی جمعیت گله مند بودند. علتش چیست؟

علت اصلی برمی‌گردد به سازمان برنامه‌وبودجه. متأسفانه این سازمان پارسال هیچ کدام از بودجه های قانون جوانی جمعیت را پرداخت نکرد. البته با پیگیری های انجام شده، مسئولان این سازمان تغییر کرده‌اند و امیدوارم مدیریت جدید دیگر مقهور کارشناسان قدیمی که مخالف قانون جوانی جمعیت بودند، نشود و با دید باز به موضوع نگاه کند. با این حال، رؤسای سه قوه به اهمیت موضوع بارها تأکید کرده اند. رهبر معظم انقلاب بیش از پنجاه بار از این بحران یاد کرده‌اند. بدنه دولت با ما همراه است. درست است که آن نگاه بحرانی را ندارند، اما آماده هستند که وظایف را انجام بدهند.

جمع زیادی از مادران می گویند که بارها در طرح جوانی خودرو ثبت نام کرده‌ایم، ولی دریغ از اینکه قرعه به نامشان بیفتد. یا اینکه در مسیر برای دریافت وام فرزندآوری دردسرهای زیادی دارند. آماری دارید از اینکه چه حمایت هایی عملیاتی شده است؟ و برای ساده کردن پرداخت تسهیلات چه کاری انجام شده است؟

با این اوضاع و با همه سختی ها، تاکنون بیش از ۱۰۰ هزار مادر خودرو دریافت کرده‌اند. تفاوت قیمت این خودروها بین ۲۰۰ میلیون تا بیش از یک میلیارد تومان بوده است. ۸۲۰ هزار نفر نیز وام تسهیلات فرزندآوری دریافت کرده‌اند. از تسهیلات ازدواج یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر در این دو سال استفاده کرده‌اند. این تسهیلات اکنون بین ۱۸۰ میلیون تا ۲۱۰ میلیون تومان شده و نسبت به دو سال گذشته هفت برابر افزایش یافته است. آن موانعی را هم که مطرح بود، مانند کسانی که مشکل ضامن داشتند، برطرف کردیم. گفتیم از همان سهام عدالت یا یارانه شان به عنوان ضمانت استفاده کنند. چندین سال است که نیروهای مسلح معافیت سربازی را به هیچ وجه نمی پذیرند، اما موافقت کرده‌اند کسانی که دارای سه فرزند و چهل ساله هستند، معاف شوند.

چه نهادها و ارگان هایی به وظایف خودشان به خوبی عمل نکرده‌اند؟

در مرحله اول سازمان برنامه‌وبودجه که به آن اشاره کردیم. سایر دستگاه ها همراهی می کنند، اما برای کاری با این اهمیت، کافی نیست. ما در زمینه فرهنگ سازی ضعیف عمل کرده‌ایم. صداوسیما به تازگی خوب کار می کند، اما در گذشته توجه ویژه‌ای به این موضوع نداشت. وزارت ارشاد نقش هایی را که باید بازی می کرد، بازی نکرد. شهرداری ها هم در زمینه اکران های شهری و تبلیغ فرزندآوری قوی عمل نکردند. اداره‌ها خیلی خوب کار نکردند. خود روزنامه ها به مناسبت هفته جمعیت مطلب زدند، اما روزنامه های ضدجمعیت برخلاف فرزندآوری مطلب می‌زنند.



هر صحبتی با مردم داشته باشیم، مسئله اقتصاد را مطرح می کنند؛ چون ملموس است. ولی درواقعیت که آمارها را بررسی می کنیم، این گونه نیست. مثلا در بالاشهر نرخ باروری شان کمتر از پایین شهر است

درمان ناباروری هزینه های زیادی دارد؛ بعضی زوج ها به دلیل همین گرانی ها حاضر نیستند مراحل درمانشان را پیگیری کنند. آیا همین طور است؟

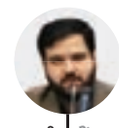
طبق قانون، ۹۰ درصد هزینه های بخش دولتی را بیمه باید بپردازد. بعضی از اقلام هم در بیمه تعریف نشده است. ما این موارد را حساب کردیم. با این موارد، باز هم ۷۵ درصد را بیمه می‌پردازد. در بخش خصوصی ۵۰ درصد را بیمه می پردازد. برای هزینه های مرتبط با ناباروری هم پیگیری کردیم و اقلامی را که جزو بیمه نبوده است، توانستیم زیرپوشش بیمه قرار بدهیم. البته برخی اقلام باقی مانده است. درباره هزینه های مرتبط با بارداری هم طبق قانون، خانم هایی که باردار هستند، بخش زیادی از هزینه هایشان را بیمه قبول می کند. افرادی هم که بیمه نیستند، می توانند بیمه شوند و خدمات دریافت کنند.

بعضی زوج ها برای فرزندنیاوردن مشکلات اقتصادی را مطرح می کنند. همین طور است؟

هر صحبتی با مردم داشته باشیم، مسئله اقتصاد را مطرح می کنند؛ چون ملموس است. ولی درواقعیت که آمارها را بررسی می کنیم، این گونه نیست. مثلا در بالاشهر نرخ باروری شان کمتر از پایین شهر است. نرخ باروری شهرهای مرفه ما کمتر از شهرهای غیرمرفه است. نمی‌گوییم اقتصاد اثر ندارد، ولی این نیست که با حل مشکل اقتصادی، مشکل فرزندآوری حل شود. ما وظیفه داریم مشکل اقتصادی را حل کنیم، ولی وظیفه داریم جلو بحران های سخت تری را بگیریم که تبعات نرخ کم فرزندآوری در جامعه است. فرزندان سرمایه های آینده جامعه هستند. فرزندان چرخ اقتصاد آینده را باید بچرخانند. در بحران کرونا تصمیم می‌گرفتیم که کار اصناف تعطیل شود. می دانستیم مشکل اقتصادی ایجاد می کند، اما صدمات جانی را باید مدیریت می کردیم. درباره این مسئله نیز همین طور باید عمل کنیم.

رفتار دستگاه قضا با مزاحمان تلفنی دستگاه‌های امدادی چگونه است؟

یادداشت شفاهی



صادق غرآبادیان
بازپرس دادسرای مشهد

مزاحمت تلفنی برای دستگاه‌های امدادرسان از قبیل آتش‌نشانی و اورژانس را می‌توان در زمره جرم های علیه آسایش مردم تلقی کرد. این جرم جنبه فرهنگی نیز دارد؛ به‌عنوان مثال می‌بینیم که گاه سر به سر گذاشتن با یک فرد نوعی شوخی و سرگرمی تلقی می شود. این قبیل رفتارها نسبت به گذشته کاسته شده است، اما همچنان شاهد وقوع آن هستیم.

مزاحمت برای دستگاه های امدادرسان جرمی است که نظام عدالت کیفری آن را دارای ضمانت اجرایی کیفری کرده و برایش مجازات در نظر گرفته است. قانون گذار در ماده ۶۴۱ قانون مجازات اسلامی کتاب تعزیرات، برای این جرم دو مجازات در نظر گرفته است. نخست یک تا شش ماه حبس که بر اساس قانون کاهش مجازات حبس تعزیری، این مجازات به نصف کاسته شده است. دوم اجرای مقرراتی است که شرکت مخابرات برای مزاحمان تلفنی در نظر دارد. درگزینه نخست، پیش از آنکه قانون کاهش مجازات حبس تعزیری را داشته باشیم، بزه مزاحمت تلفنی در زمره جرایم غیرقابل گذشت بود. یعنی آن‌قدر موضوع برای قانون گذار مهم بود که با فرض گذشت شاکی از حق خصوصی اش، حق عمومی همچنان پابرجا بود و تعقیب فرد، میسر.

در قانون کاهش مجازات حبس تعزیری، این جرم در زمره جرایم قابل گذشت قرار گرفت. از طرفی، در تبصره این ماده این طور آمده است که مجازات جرایم قابل گذشت به نصف کاسته شود. بنابراین، بزه یک تا شش ماه حبس به یک تا سه ماه حبس تبدیل شد.

گزینه دوم اشاره می‌کند به ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۱۴ قانون تأسیس شرکت مخابرات ایران که برای مزاحمان تلفنی این مجازات را در نظر گرفته است: بار اول قطع تلفن همراه به مدت یک هفته، بار دوم قطع به مدت سه ماه و بار سوم قطع دائم خط تلفن. نقدها به سبک بودن مجازات مزاحمت برای دستگاه های امدادرسان را باید ناظر به قوه مقننه دانست، نه قوه قضائیه. به این دلیل که دستگاه قضایی نه فقط جرم این مجازات را تعزیری درجه ۸ قرار داده، بلکه سازوکار را به‌نحوی تعریف کرده است که این پرونده‌ها مستقیم در دادگاه رسیدگی شود، نه در دادسرا.

ما در دستگاه قضایی از مجازات حبس استقبال نمی کنیم. با این حال، به موجب قانون، عملا امکان درنظرگرفتن مجازات حبس را هم نداریم، چون مجازات تعریف شده کمتر از سه ماه است. جایگزین مالی آن نیز ناچیز و نهایت ۳ میلیون تومان است.

می شود قانون گذار دست کم در موضوع مزاحمت‌های تلفنی برای نهادهای عمومی و دستگاه های دولتی مجازات سنگین تری در نظر بگیرد. درست مثل قانون کاهش مجازات حبس تعزیری در موضوع تصرف عدوانی که می‌گوید تصرف عدوانی در زمره جرایم قابل گذشت است، به استثنای تصرف عدوانی زمین های دولتی. یعنی همان‌طور که قانون گذار در این موضوع بین حقوق عمومی و خصوصی تفاوت قائل شده است، در موضوع مزاحمت های تلفنی نیز می توانست این تفاوت را بین دستگاه های امدادی و دولتی با مزاحمت های تلفنی شخصی قائل شود. در این صورت، دستگاه قضایی نیز این امکان را داشت که طبق قانون، مجازات هایی شدیدتر در نظر بگیرد. بنده به عنوان کسی که در شعبه رسیدگی به پرونده هایی از این دست حضور دارد، نمود چندانی از وفور شکایت دستگاه های امدادی که ناظر به مزاحمت های تلفنی باشد، ندیده‌ام. یک دلیل آن می تواند ناشی از فقدان انگیزه لازم در این دستگاه ها برای پیگیری های قضایی باشد و اینکه طرح شکایت به مجازات هایی بازدارنده منجر نمی‌شود.



همان طور که اشاره شد، این مسئله ناظر به مجازات‌های دیده‌شده در قانون است، وگرنه ما در دستگاه قضایی عزم راسخ داریم برای برخورد با بزه هایی از این دست که به حقوق عمومی مربوط است. تلاشمان را برای رسیدگی سریع و ترودقیق تر به این دست پرونده ها به‌کار می بندیم؛ زیرا معتقدیم مزاحمت های تلفنی برای دستگاه های امدادی می تواند به قیمت جان انسان های نیازمند امداد منجر شود. بنابراین، پیشنهاد بنده برای پاسخ به نقدهایی که در متن اشاره شد، مطالبه‌گری برای اصلاح قانون از نمایندگان مجلس است، به‌طوری که بازدارندگی مجازات ها برای مرتکبان این بزه افزایش پیدا کند. اگر بپذیریم که مزاحمت های تلفنی برای دستگاه های امدادی جزو جرایم پیشگیری محور است، می توان با برنامه ای مدون برای پیشگیری های اجتماعی و رشدمدار، میزان وقوع این بزه را تا حد چشمگیری کاست؛ مشابه سرمایه گذاری و برنامه ریزی ای که چند سال پیش برای موضوع کمربند ایمنی انجام شد و اکنون به جایی رسیده ایم که بسیاری از رانندگان به محض سوارشدن به خودرو خود، ناخودآگاه کمربند ایمنی می بندند.

گزارش

ازدواج روی دور کند!



محمداسماعیل اکبری
مشاور عالی وزیر بهداشت در امور جمعیتی و در حوزه جوانی

با کمال تأسف، در خراسان رضوی و مشهد کمترین آمارهای ازدواج و فرزندآوری را داریم، درحالی که این استان باید مشوق افزایش آمار ازدواج و فرزندآوری در کشور باشد.

فرزند بیشتر زندگی بهتر



سیدجواد حسینی
معاون بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد

میزان باروری و فرزندآوری در استان خراسان رضوی قابل قبول نیست و ما همچنان ضمن تأکید بر اهمیت ازدواج و فرزندآوری بهنگام در حوزه جوانی جمعیت بر موضوع فرزند بیشتر، زندگی بهتر تأکید می کنیم.

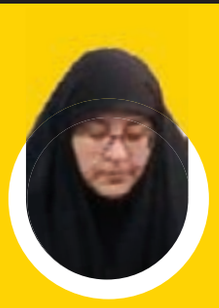
شاخص باروری رو به سقوط



محمد احمدیان
مدیر جوانی جمعیت، سلامت خانواده

هم‌اکنون شاخص باروری کلی (نرخ فرزندآوری) در خراسان رضوی ۲.۱ و در حوزه زیر پوشش این دانشگاه ۲ است که این رقم کم است و برای تحقق فرمایش رهبر معظم انقلاب در حوزه جوانی جمعیت، باید آن را افزایش داد.

فرزندآوری به روایت آمار



شیوا خوش نسب
مدیرکل امور بانوان و خانواده استانداری

امروز در استان خراسان رضوی ۵۱ هزار مادر باردار وجود دارد که ۳۵ هزار و ۹۱۵ نفر آن ها زیر پوشش دانشگاه علوم پزشکی مشهد هستند. اکنون در استان ۱۶۰ هزار مادر شیرده، ۴۶ هزار و ۳۶۹ مادر دارای دو فرزند یا بیشتر و ۲ میلیون و ۶۰۵ هزار مادر تک فرزند داریم. بیش از ۷ هزار و ۹۰۰ مادر در استان تجربه بارداری فرزند چهارم به بعد را دارند.

چشمتان روشن

تخفیف جالب یک زائرسرا در مشهدالرضا(ع)

یک مسافرت دونفره هرچند کوتاه و مختصر، هزینه‌های خاص خودش را دارد، به‌ویژه برای آن ها که تازه نهال زندگی مشترکشان را کاشته اند و دست به دست هم داده اند؛ اما به گفته پیامبر اکرم(ص) ازدواج، این امر الهی، سراسر برکت است و خیر. برکت معنوی اش که بماند، اما اگر از داستان برکت هایی که چشم دنیایی ما می بیند بخواهید، باید بگوییم زائرسرای جواد در مشهد مقدس به بهانه سالروز ازدواج امیرالمؤمنین(ع) و حضرت زهرا(س) تا پایان سال ۱۴۰۲ برای زوج هایی که در این سال عقد می کنند، به صورت رایگان خدمات ارائه می دهد. البته شیرینی این خبر را به کامتان دوچندان کنیم و به گوشتان برسانیم. مشاور رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان یزد هم اعلام کرده است در این مرکز آموزشی شهریه دانشجویانی که ازدواج می کنند، در مقاطع کارشناسی صفر و در مقطع کارشناسی ارشد با ۵۰ درصد تخفیف محاسبه می‌شود.

